

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 9Co/81/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1014894537
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Huszár
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1014894537.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Huszára a členiek senátu JUDr. Zuzany Posluchovej a JUDr. Magdalény Florekovej v právnej veci navrhovateľov: 1./ A.H. N., H.. XX.XX.XXXX, C. O. Č.. XX, C., 2./ Q. K., H.. XX.X.XXXX, O. Č.. XX, C., 3./ G. K., H.. XX.X.XXXX, O. Č.. XX, C., všetci zastúpení Advokátskou kanceláriou Čarnogurský ULC s.r.o., so sídlom: Tvarožkova č. 5, Bratislava, IČO: 35 975 016, proti odporcovi: Národná transfúzna služba Slovenskej republiky Bratislava, so sídlom: Ďumbierska č. 3, Bratislava, Slovenská republika, IČO: 30 853 015, zastúpený Advokátskou kanceláriou VALÍŠ LEGAL, s.r.o., so sídlom Mlynské Nivy č. 45, Bratislava, IČO: 36 834 611 o náhradu škody spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb, na odvolanie navrhovateľov proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I, č.k. 9C 95/1995 - 723 zo dňa 28.novembra 2013, v pomere hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom v poradí druhým prvostupňový súd zamietol návrh navrhovateľov ktorým sa domáhali náhrady škody na zdraví (navrhovateľ 1./ škody vo výške 132.775,68 €, navrhovateľ 2./, 3./ každý vo výške 165.969,59 €) spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb, na tom základe, že navrhovateľ 1./ v období od roku 1972 až do roku 1992 bol evidovaný ako darca krvi a krvnej plazmy na Klinike hematológie a transfuziológie v Bratislave na Partizánskej 4, ktorá je klinikou Fakultnej nemocnice v Bratislave a počas darcovstva bol nainfikovaný vírusovou hepatítidou "C" a navrhovateľa 2./, 3./ na tom základe, že dňa 2.10.1986 na novorodeneckom oddelení II. Detskej kliniky Nemocnice s poliklinikou Staré Mesto im bola bez predchádzajúceho vyšetrenia na prítomnosť infekčného agens podaná transfúzia krvi navrhovateľa 1./, v dôsledku čoho boli nainfikovaní vírusom hepatitídy "C". Vo svojom rozhodnutí prvostupňový súd uviedol, že dokazovaním, ktoré vo veci vykonal zistil, navrhovateľ 1./ bol darcom krvi od roku 1968 v Trnave, (od roku 1972 v Bratislave na Klinike hematológie a transfuziológie v Bratislave. Od roku 1970 do r. 1972 boli u neho robené bežné odbery a neskôr plazmaferéza. Zvýšené hepatálne testy zaznamenané v dokumentácii z 15.9.1976 sa upravili po diéte a od 28.4.1977 navrhovateľ 1./ pokračoval v darcovstve. V máji 1977 boli uňho opätovne zaznamenané hraničné hodnoty UBG + a SGPT, preto bolo darcovstvo zastavené. Navrhovateľ 1./ sa dožadoval ďalšieho darovania a po konzultácii s S.. Z.. D.E. M. prednostom kliniky nebol vhodný ako darca a bola mu odporúčaná starostlivosť u hematológa. Podľa záznamu z 21.7.1977 Z.. C. nevyhlásila prekonanú anikterickú formu vírusovej hepatitídy. Pojem hepatitída C nebol v tom čase známy, hepatitída sa označovala ako Non A, Non B. Hepatálne testy boli sledované v pravidelných intervaloch s doporučenou terapiou hepatoprotektív a diétnym režimom. V marci 1980 bol navrhovateľ 1./ poučený Z.. Š.Ň. a bolo mu vysvetlené, že nie je vhodný na darovanie. Dňa 14.5.1986 sa dožadoval ďalšieho darovania a po opakovanej konzultácii s S.. Z.. D. M., prednostom kliniky hematológie a transfuziológie bolo odsúhlasené darovanie iba pre laboratórne účely (Sanguitesty). Dňa 3.6.1986 bol

navrhovateľ 1./ Z.. S. osobne poučený o tomto spôsobe darovania a bolo mu odporučené zaočkovanie, s čím súhlasila a obdržal preukaz na výrobu diagnostických sér.. V auguste 1976 v rámci pravidelných laboratórných vyšetrení darcov boli u navrhovateľa 1./ po prvýkrát zistené zvýšené hodnoty pečeneých (hepatálnych) enzýmov, ktorých aktivita kolísala a od júla 1977 bol sledovaný na Klinike infektológie s dg. záverom vírusový infekčný zápal pečene bez žltacky (Hepatitis vírusa anicterica.). V tom istom čase bol navrhovateľ 1./ Klinikou hematológie a transfúziológie vyradený z darcovstva krvi i plazmy, neskôr mu boli realizované odbery krvi a plazmy len za účelom výroby laboratórných sanguitestov.

Prvostupňový súd ďalej zistil, že dňa 20.8.1986 navrhovateľ 1./ podpísal vyhlásenie o darovaní krvi a orgánov a dňa 30.9.1986 a po zistení anémie (chudokrvnosti) u oboch detí, poskytol k indikovanej transfúzii pre obe deti svoju krv na transfuziologickom oddelení Dérerovej nemocnice s poliklinikou v Bratislave, ktorá bola obom podaná dňa 2.10.1986 (z odberu dňa 30.9.1986), kedy boli obe deti infikované vtedy ešte stále neznámym vírusom hepatitídy C, keď v danom čase bol navrhovateľ 1./ vyradený z darcovstva krvi a plazmy, čo mu muselo byť známe. Vírus hepatitídy C bol objavený až v roku 1989 a postupne boli do klinickej praxe aj zavedené laboratórne metódy na identifikáciu tohto vírusu z krvi. Dňa 15.04.1992 bola u navrhovateľa 1./ prvýkrát potvrdená infekcia vírusom hepatitídy C, v ďalšom procese diagnostiky bola virologicky i morfológicky z biopsie pečene stanovená diagnóza chronickej hepatitídy C a navrhovateľ 1./ sa podrobil opakovaným kúram liečby. Doteraz sa však nepodarila eliminácia vírusu z jeho organizmu, je označený ako tzv. non-responder (bez potvrdennej eliminácie vírusu hepatitídy C) a stanovená dg. chronickej vírusovej infekcie pečene typ C je stále prítomná. Navrhovatelia 2./, 3./, majú prakticky identický priebeh ochorenia, keď pri transfúzii krvi, ktorá bola od ich otca, došlo k infikovaniu oboch detí vtedy ešte nepoznaným vírusom hepatitídy C a u oboch pre občasné mierne zvýšenie hladín hepatálnych enzýmov a pri ďalšej diagnostike bola potvrdená anti-HCV pozitivita (prítomnosť protilátok proti vírusu hepatitídy C) dňa 1.2.1994. Odvtedy sú dispenciarizovaní u imunológa a hepatológa s dg. chronickej hepatitídy C. V rokoch 1998 až 2007 bola u navrhovateľov 2./, 3./ opakovane potvrdená pozitivita HCV-RNA, u navrhovateľa 2./aj biopsicky potvrdená chronická infekcia pečene vírusom hepatitídy C. Preto bola v decembri 2007 u oboch indikovaná kombinovaná imunomodulačná a antivírusová liečba, kedy po ročnej liečbe dochádza k eliminácii vírusu, upravujú sa aj hodnoty hepatálnych enzýmov a od roku 2009 je u navrhovateľov 2./, 3./ dosiahnutá trvalá virologická odpoveď.

Po právnej stránke svoje rozhodnutie prvostupňový súd odôvodnil ustanoveniami § 238, § 421 ods. 1,2, 3 § 441 Občianskeho zákonníka v znení platnom do 30.6.1988 a dospel k záveru, že v tomto konkrétnom prípade nemôže ísť o zodpovednosť podľa § 238 Občianskeho zákonníka, pretože nejde o škodu, ktorá by mala pôvod v povahe prístroja, nástroja, či veci, ktoré sa použili, ale v samotnom spôsobe vykonania odberu krvi a krvnej plazmy. (R 15/1986). Z tohto dôvodu prvostupňový súd posúdil zodpovednosť právneho predchodcu odporcu podľa ustanovenia § 421 Občianskeho zákonníka. Táto zodpovednosť je zodpovednosťou subjektívnou, rozhodujúce je zavinenie. V celom doterajšom konaní nebolo zavinenie právneho predchodcu odporcu preukázané, keď z vykonaného dokazovania vyplynulo, že postup právneho predchodcu odporcu bol jednoznačne vykonaný lege artis v súlade s vtedy známym stavom medicínskych poznatkov (hepatitída typu C bola objavená až v roku 1989) a podľa platných predpisov. K takémuto názoru dospeli aj znalci v predchádzajúcom priebehu konania. Z uvedeného dôvodu na strane právneho predchodcu odporcu je daný liberačný dôvod podľa § 421 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

V danom prípade a s prihliadnutím na vyššie uvedené závery všetkých znaleckých posudkov vyhotovených v tomto konaní, bolo potrebné zaoberať sa primárne otázkou príčinnej súvislosti medzi darovaním plazmy navrhovateľom 1./ rokoch 1972 - 1977 a diagnostikovaním hepatitídy typu C v roku 1992, ktorú príčinnú súvislosť navrhovateľ 1./ síce tvrdil, ale vykonané dokazovanie ju nepreukázalo. V danom prípade nebola jednoznačne preukázaná príčinná súvislosť medzi darcovstvom plazmy a súčasnými zdravotnými problémami navrhovateľa 1./, nakoľko nemožno vylúčiť iné formy nákazy hepatitídou typu C, ktorá sa podľa znaleckých posudkov prenáša aj inak (lekárske zákroky, sexuálnym stykom, neznámy prenos, a pod.). V otázke príčinnej súvislosti medzi tvrdenou udalosťou a vznikom škody zaťažuje dôkazné bremeno navrhovateľa. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe súdov príčinná súvislosť medzi zavineným protiprávnym konaním odporcu a vznikom škody na zdraví musí byť bezpečne preukázaná; nestačí tu samotná pravdepodobnosť. Pokiaľ niektorú zo skutočností, ktoré prichádzajú do úvahy ako príčiny vzniku škody, bez ktorých by škodlivý následok nebol nastal, je potrebné posúdiť z toho hľadiska, či išlo o konanie alebo opomenutie protiprávne, potom dôkaznú povinnosť ohľadne protiprávneho úkonu, ako aj príčinnej súvislosti má poškodený navrhovateľ (R 21/1992, Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 27.9.1990. I Cz 59/90). Prvostupňový súd mal zato, že závery znaleckých posudkov, ktoré boli v konaní vypracované Lekárskou fakultou Univerzity

P.J.Šafárika v Košiciach a Inštitútom forenzných medicínskych expertíz s.r.o. (FORENSIC),v Bratislave jednoznačne nepostačujú na konštatovanie zodpovednosti odporcu (resp. jej právneho predchodcu) za škodu na zdraví, nakoľko v danom prípade nie je jednoznačne preukázaná príčinná súvislosť ako nevyhnutný predpoklad zodpovednosti za škodu. Nie je možné urobiť jednoznačný záver o tom, že príčinou vzniku chronickej hepatitídy typu C u navrhovateľa 1./ bol odber krvnej plazmy vykonaný právnym predchodcom odporcu, pričom znaleckým posudkom konštatovaná pravdepodobnosť, resp. nemožnosť vylúčenia, že sa navrhovateľ 1./ infikoval vírusom hepatitídy typu C práve pri odbere krvnej plazmy v roku 1977 pre tento záver nepostačuje.

Prvostupňový súd sa zaoberal posúdením zodpovednosti odporcu za škodu navrhovateľov 2./, 3./ a dospel k záveru, že žalobe ani v tejto časti nie je možné vyhovieť. Pre posúdenie prípadnej zodpovednosti právneho predchodcu odporcu za škodu spôsobenú navrhovateľom 2./, 3./ je primárne a kľúčové posúdenie, či navrhovateľ 1./, ktorý im po narodení daroval krv, vedel o tom, že nie je vhodným darcom alebo nie. Z vykonaného dokazovania, ako aj zo záverov znaleckých posudkov jednoznačne vyplynulo, že navrhovateľ 1./ o tejto skutočnosti napriek svojim tvrdeniam vedel a bol náležite poučený a napriek tejto skutočnosti sa rozhodol darovať krv svojim deťom, čo bolo jedinou a výlučnou príčinou vzniku škody navrhovateľov 2./, 3./ Skutočnosť, že navrhovateľ 1./ vedel o tom, že je z darcovstva krvi vylúčený, je jednoznačná z dôvodov, že : a) už v roku 1977 urobila M.. C. záver o anikterickej vírovej hepatitíde; navrhovateľ 1./ nemôže tvrdiť, že o tejto skutočnosti nevedel, nakoľko je preukázané, že bol s touto diagnózou ďalej sledovaný a liečený v pravidelných intervaloch na Klinike infektológie. Toto potvrdzuje aj záver Znaleckého posudku Inštitútu forenzných medicínskych expertíz s.r.o. (FORENSIC), Boženy Nemcovej 8, Bratislava zo dňa 10.6.2012 číslo 101/2012 (str. 3); b) následne bol navrhovateľ 1./ vyšetrený Z.. Š. a S.. D. a bolo mu oznámené, že nie je vhodným darcom, bola mu odporúčaná liečba u hepatológa a hematológa; c) v roku 1986 prednosta Kliniky hematológie a transfúziológie prof. Z.. D. M.. na naliehanie navrhovateľa 1./ mu povolil darovanie na laboratórne účely a o tejto skutočnosti bol poučený Z.. S. a obdržal preukaz na výrobu diagnostických sér; d) znalecký posudok Inštitútu forenzných medicínskych expertíz s.r.o. (FORENSIC), v Bratislave zo dňa 10.6.2012 číslo 101/2012 v poznámke č. 3 pod čiarou na str. 4 jednoznačne konštatuje vedomosť navrhovateľa 1./ o vylúčení z darcovstva. Napriek uvedeným skutočnostiam navrhovateľ 1./ z vlastného rozhodnutia daroval krv svojim deťom - navrhovateľom 2./, 3./ a urobil tak neštandardne na transfuziologickom pracovisku na Kramároch, hoci dovtedy pôsobil ako darca plazmy na laboratórne účely na transfuziologickom pracovisku na Partizánskej ulici a ako pravidelný darca mal vedomosť o tom, že každý darca má darovať krv vždy len na jednom konkrétnom pracovisku z dôvodu, aby bolo možné odsledovať a kontrolovať dodržanie predpísaných intervalov odberov (v tom čase neexistovalo počítačové prepojenie pracovísk a databáz). Z neznámeho dôvodu navrhovateľ 1./ ani neinformoval personál transfuziologického pracoviska na Kramároch, že je pravidelným darcom krvi na pracovisku na Partizánskej, čo by znamenalo okamžitú komunikáciu medzi týmito pracoviskami. Transfúzia pre navrhovateľov 2./, 3./ prebehla zo strany právneho predchodcu odporcu lege artis. Na základe uvedených skutočností prvostupňový súd dospel k záveru, že medzi postupom právneho predchodcu odporcu a vznikom škody u navrhovateľov 2./, 3./ neexistuje príčinná súvislosť a zodpovednosť odporcu v takom prípade nie je možné konštatovať. Z dôvodu, že nie je daná zodpovednosť odporcu za škodu, nakoľko príčina vzniku škody nespočívala na strane jej právneho predchodcu, súd sa nezaoberal otázkou vyčíslenia uplatnených nárokov navrhovateľov 2./, 3./ Prvostupňový súd ďalej uviedol, že Znalecký posudok Inštitútu forenzných medicínskych expertíz s.r.o. (FORENSIC), Boženy Nemcovej 8, Bratislava zo dňa 10.6.2012 číslo 101/2012 konštatuje jednoznačne že : a) u navrhovateľov 2./, 3./ bola dosiahnutá trvalá úplná virologická odpoveď na liečbu a došlo k eliminácii vírusu hepatitídy typu C; ide o stav blížiaci sa vyliečeniu, b) subjektívne zdravotné problémy navrhovateľky 3./ nie je možné dať do príčinnej súvislosti s liečbou chronickej hepatitídy typu C; c) u navrhovateľov 2./, 3./ neexistuje medicínsko-klinický dôvod pre signifikantnejšie zhoršenie prognózy vývoja ich zdravia a neexistujú medicínske dôvody na obmedzenia obvyklého spôsobu života. Keďže u nich poškodenie zdravia bolo dočasné, došlo k eliminácii vírusu hepatitídy typu C, predpokladaný vývoj je jednoznačne priaznivý a nie sú dané žiadne obmedzenia pre obvyklý spôsob života, v danom prípade nie je daný dôvod na priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mal prvostupňový súd vykonaným dokazovaním dostatočne preukázané, že odporca, resp. jeho právni predchodcovia pri poskytovaní zdravotníckych služieb navrhovateľom 1./, 2./, 3./ konali lege artis na úrovni vtedajších poznatkov lekárskej vedy, v súlade s vtedy platnými predpismi. Znaleckým dokazovaním mal súd preukázané, že poznatky o víruse hepatitídy C (HCV) sa vo svete datujú od roku 1989, na Slovensku sa detekcia protilátok anti-HCV stala štandardnou metodikou od roku 1991-1992 a tiež mal preukázané, že postup právneho predchodcu odporcu pri

odbere krvnej plazmy v r. 1976-1992 bol vykonaný v súlade s vtedy platnými predpismi a konalo sa lege artis. Taktiež mal preukázané, že navrhovateľ 1./ bol poučený v r. 1980 Z. Š., že nie je vhodný na darovanie krvi a plazmy pre klinické účely a opakovane v roku 1986 Z. S. a S.. Z. D. M. pre zvýšené hepatálne testy a z týchto dôvodov návrh v celom rozsahu zamietol.

O náhrade trov konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 151 ods. 3 O.s.p. tak, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľa 1./, 2./, 3./ ktorí žiadali napadnutý rozsudok zmeniť a návrhu v celom rozsahu vyhovieť. V odvolaní namietali, že z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd opakovane (ako v prípade v poradí prvého rozsudku) vychádzal pri rozhodovaní o ich nárokoch výlučne z dôkazov predložených odporcom, jeho tvrdení a zo znaleckých posudkov č. 4/2002 a č. 16/2004, ktorých výpovedná hodnota je v niektorých prípadoch v porovnaní so súdnym spisom viac ako otázna. Prvostupňový súd na dôkazy nimi predložené neprihliadol a ani sa nevysporiadal s obsahom výpovedí svedkov, ktorých oni navrhli. K vedomosti navrhovateľa 1./ o svojom zdravotnom stave uviedli, že je zjavné, že jeho zdravotná dokumentácia, ktorá sa nachádza ako dôkaz v súdnom spise vykazuje známky manipulácie a najmä obsahuje už spomínanú poznámku „Nevydávať potvrdenia o zdravotnom stave“ zo dňa 22.06.1977, ktorej pravdepodobnou autorkou je Z. Š.. Lekári z KHTK tým porušili a opakovane porušovali platné predpisy. Navrhovateľ 1./ ktorému bola 14.07.1977 zistená diagnóza „Hepatitis virosa anicterica“, mal byť natrvalo vyradený z darovania a podľa žiadnych predpisov lekári mu nesmeli povoliť darovanie plazmy na Sanguitesty, nemali o tom ani uvažovať. Naopak, tým, že mu v darcovskej dokumentácii opakovane nechávali záznam „Môže pokračovať“ ho opakovane uvádzali do omylu, že len vtedy ho zavolajú na odber krvi na plazmaferézu, keď je zdravý. Nie je pravdou, že by bolo preukázané, že právny predchodca odporcu poučil navrhovateľa 1./ o jeho ochorení. Naopak, je len preukázané, že boli realizované odbery krvného materiálu. Navrhovateľ 1./ teda preukázateľne nemohol vedieť o svojom ochorení v čase darovania krvi svojim deťom. V tejto súvislosti poukázali nato, že z vyjadrenia Štátneho zdravotného ústavu hl. mesta SR Bratislavy č. ŠZÚ/70-589-9513/98 zo dňa 01.10.1998 vyplýva, že lekári z KHTK porušili ohlasovaciu povinnosť a v roku 1992 a ani do 01.10.1998 právny predchodca odporca nenahlásil prípad positivity na hepatitídu navrhovateľa 1./, ako mu to ukladali predpisy. Pokiaľ ide o záver súdu, že nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nakazením navrhovateľa 1./ a darovaním plazmy, k tomu uviedli, že takéto skutkové zistenie súdu prvého stupňa nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Okrem toho ide o nové skutkové zistenie súdu prvého stupňa, keď v poradí prvom rozsudku totiž súd absenciu príčinnej súvislosti ako dôvod pre zamietnutie žaloby neuviedol, keď vtedajšie odôvodnenie oprel najmä o záver, že postup zdravotníckeho zariadenia bol lege artis. Z uvedeného nového skutkového zistenia teda vyplýva aj nové, tzv. prekvapivé právne posúdenie veci. Navrhovateľ 1./ dostatočne preukázal, že nikdy nebol informovaný o tom, že je nositeľom vírusu hepatitídy, lebo darcovská dokumentácia zo dňa 22.06.1977 obsahuje poznámku „Nevydávať potvrdenia o zdravotnom stave“ a následne sa diagnóza: „Hepatitis virosa anicterica“ vyskytuje v zdravotnej dokumentácii navrhovateľa 1./ (lekárske správy z 01.07.1977, 14.07.1977, 13.10.1977 od Z. C., ktoré sú založené v súdnom spise). Odporca vôbec nepreukázal, že navrhovateľ 1./ bol už nakazený pri darovaní plazmy.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu uviedli, že preukazovanie príčinnej súvislosti pri škode na zdraví vzniknutej infikovaním prenosnou chorobou je mimoriadne náročné. Akceptovanie právneho názoru o potrebe jednoznačnej nespochybniteľnej príčinnej súvislosti medzi darcovstvom plazmy a infikovaním by ad absurdum znamenalo, že navrhovateľ 1/ by musel po viac ako 17 rokoch od svojho nakazenia predložiť súdu konkrétnu krvnú vzorku, ihlu a pod. Za rozhodujúci dôkaz treba v tomto smere považovať jeho zdravotnú dokumentáciu a v tejto sa prvý záznam o zvýšených hodnotách hepatálnych enzýmov objavuje v roku 1977, teda v rovnakom období ako u ostatných nakazených darcov. V uvedenom čase bol navrhovateľ 1./ stále pravidelným darcom. Právny názor súdu prvého stupňa o nepreukázaní príčinnej súvislosti medzi darovaním plazmy a infikovaním sa hepatitídou C u navrhovateľa 1/ preto podľa názoru neobstojí. Podporne k tomuto poukázali na odôvodnenie uznesenia NS SR sp. zn. 5Cdo 346/2012 zo dňa 11.09.2013 v právnej veci účastníkov P. E. M. c/a Národná transfúzna služba o náhradu škody na zdraví, kde ide o skutkovo a právne identickú vec. Z vykonaného dokazovania v tomto konaní vyplynulo, že navrhovateľ, pán P. E. M., sa nakazil vírusom hepatitídy C pri darovaní krvnej plazmy dňa 21.03.1977 a zvýšené pečňové testy mu boli zistené v máji 1977. E. M. krv na plazmaferézu daroval celkovo 3 krát a bol na odbere spolu s navrhovateľom 1./ dňa 14.12.1976. Neskôr pán Dedinský krv daroval ešte dňa 24.03.1977 a následne mu bola zistená diagnóza: „Hepatitis virósa anicterica“, bol natrvalo vyradený z darovania. Navrhovateľ 1./ v období od 22.02.1972 do 28.04.1977 daroval krv na KHTK na plazmaferézu celkovo 32 x (dôkaz je v darcovskej dokumentácii, ktorá je v spise). Pri každom odbere jeho krvi na plazmaferézu bolo vždy prítomných 10-12 spoludarcov, ktorí tiež darovali krv na plazmaferézu. On dával

krv na plazmu celkovo s 320 darcami, pričom mnohí boli neskoršie vyradení z darovania natrvalo. Je preto absolútne nemožné, aby sa jeho ochorenie posudzovalo inak než tak, že jeho ochorenie je v príčinnej súvislosti s darovaním krvi na plazmaferézu v rokoch 1976-1977, keď v druhej polovici roku 1976 na KHTK prepukla medzi darcami epidémia hepatitídy. Z tohto dôvodu sú pevne presvedčení a dôkazy v súdnom spise to potvrdzujú, že navrhovateľ 1/ sa nakazil na KHTK v rokoch 1976-1977 pri darovaní krvi na plazmaferézu, kedy prepukla hepatitída medzi darcami. Je preto nespochybniteľná aj príčinná súvislosť s jeho ochorením a darovaním krvnej plazmy v rokoch 1976-1977 a následnom diagnostikovaní hepatitídy C zistenej u navrhovateľa 1./ v roku 1993, ktorá bola iným darcom krvi uznaná. K zodpovednosti za škodu podľa § 438 Občianskeho zákonníka uviedli, že súd prvého stupňa ďalej dospel k záveru, že odborná sústava, ktorou právny predchodca žalovaného realizoval odber krvnej plazmy, nespĺňa definíciu prístroja. K tomuto uviedli, že krv a plazma navrhovateľa 1/ sa dostávali pri plazmaferéze v dôsledku odbernej sústavy do kontaktu s krvným materiálom iných darcov a následne naspäť do tela darcu. Kontakt cez odbornú ihlu teda nebol jediným kontaktom navrhovateľa 1/ s nakazeným krvným materiálom. Okrem toho s poukazom na súdom uvádzaný judikát R 15/1986 sú toho názoru, že pokiaľ sa na odber krvného materiálu používa nesterilná ihla, škoda vznikla nielen spôsobom odberu krvi. V posudzovanom prípade preto nastala podľa ich názoru objektívna zodpovednosť právneho predchodcu odporcu za vzniknutú škodu. I v prípade, že by zodpovednosť zdravotníckej organizácie mala byť posudzovaná na subjektívnom princípe v zmysle § 421 Občianskeho zákonníka, je jednoznačné, že zavinenie na strane zdravotníckeho zariadenia bolo preukázané. Skutočnosť, že právny predchodca odporcu nepostupoval pri odbere krvnej plazmy lege artis, je potvrdená svedeckými výpoveďami svedkov a vyplýva i z obsahu súdneho spisu. Právny predchodca odporcu nevykonával pri odbere plazmy a ani neskôr pri transfúzii krvi navrhovateľom 2./, 3./ všetky nevyhnutné ochranné opatrenia proti prenosu infekčných chorôb. V tomto smere zdôraznili, že nie je rozhodujúce, že hepatitída C bola oficiálne zapísaná do zoznamu chorôb WHO až v roku 1993. Aj vtedy platné právne predpisy a interné usmernenia a najmä úroveň poznania lekárskej vedy, nedovoľovali vykonávať odber krvného materiálu nesterilnou ihlou. V tomto smere za rozhodujúci dôkaz možno považovať Publikáciu „Transfúzna služba“ z roku 1976 v ktorej sa uvádza, že sa na zosávanie plazmy od viacerých darcov používa jednorazový materiál. Vo svojich správach Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky spomína, že pri odberoch sa tak nepostupovalo, pretože „v tom čase súpravy v takom množstve neboli, ale postupne, keď boli k dispozícii jednorazové, tak sa používali“. Z tohto dôvodu majú za preukázané, že zo strany znaleckých organizácií ide už o notoricky známy prejav stavovskej súdržnosti so zdravotníckym zariadením. Ako opakovane uvádzali vo svojich podaniach, nesprávny spôsob odberu krvného materiálu a aplikovanie transfúzie je potrebné posudzovať i z hľadiska všeobecnej preventívnej povinnosti definovanej ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka. Pokiaľ právny predchodca odporcu realizoval odber od viacerých darcov jednou ihlou, do dvojlitrovej sklenenej fľaše, vystavil ich tak riziku nákazy krvou prenosnými ochoreniami. Ďalším porušením preventívnej povinnosti zo strany právneho predchodcu odporcu bolo neinformovanie navrhovateľa 1./ o jeho zdravotnom ochorení a jeho nenahlásení ako osoby infikovanej infekčnou chorobou príslušnému úradu. Rovnako boli navrhovatelia 2./, 3./ nakazení predovšetkým z dôvodu, že pri krvnej transfúzii bola použitá krv, ktorá nebola testovaná na prítomnosť infekčných chorôb. Bez povšimnutia nemôže zostať ani skutočnosť, že im bola aplikovaná krv od viacerých darcov, teda nielen od navrhovateľa 1./ Záverom v tejto časti odvolania poukázali nato, že právny predchodca odporcu vo viacerých iných konaniach uznal svoju zodpovednosť na zdraví iných darcov a pokiaľ sa viedlo dokazovanie k otázke lege artis išlo vzhľadom na existujúce rozhodnutia o otázku ktorá bola v iných konaniach už právoplatne vyriešená.

Navrhovatelia ďalej namietali, že súd prvého stupňa im niekoľkými spôsobmi odňal možnosť konať pred súdom a to vzhľadom na nepreskúmateľnosť rozhodnutia, keď sa súd prvého stupňa sa žiadnym spôsobom nevyporiadal s ich právnou argumentáciou. Pokiaľ súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia žiadnym spôsobom neuvádza a teda ani argumentačne nereaguje na fakt, že: 1. zdravotná dokumentácia navrhovateľa 1./ preukázateľne obsahuje pokyn lekára „Neinformovať o zdravotnom stave!“, a preto nemal odkiaľ mať vedomosť o tom, že nie je spôsobilý na darovanie; 2. / podľa rozsudku vtedajšieho Obvodného súdu Bratislava I so sp. zn. 8C 615/78 zo dňa 10.04.1980 v spojení s rozsudkom Mestského súdu v Bratislave zo dňa 14.05.1981, sp. zn. 6Co 572/80, bola na základe poznatkov vtedajšej lekárskej vedy a podľa vtedy platného práva ustálená zodpovednosť právneho predchodcu žalovaného za vznik škody na zdraví darcov; 3. podľa rozhodnutia iného senátu Okresného súdu Bratislava I, ktorý v skutkovo a právne zhodných konaniach zaviazal odporcu na náhradu škody (rozsudky OS BA I č.k. 22Ct 5/2003-143 zo dňa 11.07.2008, č.k. 11C 53/1999-362 zo dňa 24.04.2010), odporca zodpovedá za škodu vzniknutú na zdraví darcov; 4. samotní hlavní odborníci vtedajšieho Ministerstva zdravotníctva SR ako napr. toľko spomínaný S.. Z.. Z. D. M.. v dobovej korešpondencii

z roku 1977 uznávali, že sa pri odbere plazmy nerešpektovali poznatky vtedajšej lekárskej vedy a porušovali interné smernice a všeobecne záväzné právne predpisy; 5. Navrhovatelia argumentovali vo svojich podaniach okrem objektívnej zodpovednosti právneho predchodcu žalovaného za škodu a porušenia lege artis, že odber krvnej plazmy a transfúzia krvi navrhovateľov 2/ a 3/ boli realizované v rozpore s ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka; je potom rozhodnutie súdu prvého stupňa nepresvedčivé a nepreskúmateľné. Namietali aj arbitrárnosť záverov súdu prvého stupňa v otázke príčinnej súvislosti, vedomosti navrhovateľa 1./ o jeho diagnóze a postupe lege artis. K porušeniu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí uviedli, že je neúnosné, aby v prípade viacerých osôb, ktoré sa zjavne nakazili za rovnakých okolností, v rovnakom čase a na rovnakom mieste, súd prvého stupňa dospel k odlišnému právnemu záveru ako iné senáty Okresného súdu Bratislava I.

Záverom vo svojom odvolaní uviedli, že z ich strany bolo preukázané, že navrhovateľ 1/ patril do skupiny darcov a krvnej plazmy, ktorí sa nakazili v roku 1977 infekčnou hepatitídou pri plazmaferéze; boli mu zatajené informácie o jeho ochorení; pri odbere krvnej plazmy a krvi sa nedodržiavali základné zásady asepsy, t.j. krvný materiál sa neodoberal sterilným spôsobom, pričom uvedený stav konštatovali i vtedajší odborníci v rezorte zdravotníctva; v iných súdnych konaniach bola právoplatne konštatovaná zodpovednosť odporcu za škodu na zdraví.

K odvolaniu navrhovateľov sa vyjadril odporca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať náhradu trov odvolacieho konania. K odňatiu možnosti konať uviedol, že sa nestotožňuje s argumentáciou odporcu o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa v rozsudku opakovane zdôraznil, že v konaní nebolo preukázané, že by postup právneho predchodcu odporcu bol non lege artis, nakoľko nedošlo k porušeniu žiadneho právneho predpisu. Súd dospel k záveru, že plazmaferéza bola vykonaná v súlade so vtedajšími štandardmi, postupmi a usmerneniami, bez ohľadu na to, ako sa tieto postupy javia vo svetle dnešných medicínskych poznatkov, pričom navrhovatelia v konaní nepreukázali opak. Uvedené súd v rozsudku viac krát zdôraznil. Prvostupňový súd pri tom zobral do úvahy predovšetkým tú skutočnosť, že vírus hepatitídy typu C nebol v 70. rokoch minulého storočia nikde vo svete známy. K nesprávnym skutkovým zisteniam odporcu uviedol, že navrhovateľovi 1/ pečeňovými testami nebola v roku 1977 zistená hepatitída typu C, ale anikterická vírusová hepatitída, tzv. hepatitída non A non B. Je všeobecne známe v odborných kruhoch, že nie všetky hepatitídy typu non A non B diagnostikované pred objavením vírusu hepatitídy typu C môžu byť z hľadiska súčasných medicínskych poznatkov považované za hepatitídy typu C (potvrdené o.i. výsluchom svedka M.. Z. Z. - hlavného odborníka SR pre hematológiu). Je síce možné, že navrhovateľ 1./ sa niekedy pred rokom 1977 nakazil anikterickou vírusovou hepatitídou, avšak takáto „non A non B“ hepatitída nemusí mať súvis s hepatitídou typu C diagnostikovanou u neho až v roku 1992, t.j. o 15 rokov neskôr. Skutočnosť, že tomu tak nado všetku pochybnosť bolo, v konaní nepreukázal. Navrhovateľ 1./ bol lekársky sledovaný a postupovalo sa pri ňom podľa vtedy platných predpisov. Od mája 1977 bol trvalo vyradený z darovania krvi. Po jeho poučení jeho ústnom aj písomnom súhlase bol zaradený do kádra darcov - plazmaferikov v roku 1986. Súd v rozsudku správne a s prihliadnutím na všetky vykonané dôkazy uviedol, že skutočnosť, že navrhovateľ 1./ nesmel darovať krv na liečebné účely a až dodatočne, na základe jeho písomnej žiadosti mu boli dovolené výlučne odbery pre laboratórne účely jasne indikuje, že vedel o svojom pečeňovom ochorení a riziku prenosu hepatitídy, keď navyše bol pravidelne od roku 1979 z uvedeného dôvodu sledovaný a liečený na klinike infektológie. Tvrdenia o nevedomosti o jeho ochorení sú preto podľa názoru súdu prvého stupňa nelogické a účelové. Aj napriek výslovnému zákazu navrhovateľ 1./ z vlastného rozhodnutia daroval krv svojim deťom - navrhovateľom 2./, 3./ a navyše, aj napriek poučeniu a vtedajšej praxi, ktorá mu musela byť známa, bol krv darovať na inom transfuziologickom pracovisku ako na tom, kde bol vedený ako darca a o tejto skutočnosti personál zariadenia neinformoval, aj keď bol povinný urobiť tak. Argument, že prvostupňový súd nerozhodol tak, ako iné súdy rozhodli v iných konaniach nepovažujeme za relevantný. Vzhľadom na skutočnosť, že rozsudok má (najmä v otázke posúdenia predpokladov zodpovednosti za škodu) charakter individuálneho aktu, rozšírenie záverov rozsudku na právne vzťahy osôb, ktoré nie sú jeho účastníkmi, je vylúčené. Aj keby sa odvolací súd stotožnil s argumentáciou žalobcov o precedenčnej povahe rozhodnutí iných súdov, je nevyhnutné zdôrazniť, že navrhovatelia v odvolaní účelovo uvádzajú iba časť súdnych konaní. Odporca poukázal na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 3.12. 2012, sp. zn. 3Co 179/2011, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 19C 133/1998 zo dňa 27. 9.2006, ktorým bol zamietnutý nárok navrhovateľa JUDr. Z. P. proti odporcovi o náhradu škody na zdraví v skutkovo identickej právnej veci. K nesprávnemu právnemu posúdeniu odporcu uviedol, že navrhovatelia v konaní opakovane a výlučne namietali spôsob vykonania plazmaferetického zákroku - konanie non lege artis. Prvostupňový súd správne dospel k záveru, že v tomto prípade nemôže ísť o zodpovednosť podľa § 238 Občianskeho zákonníka, pretože nejde o škodu, ktorá by mala

pôvod v povahe prístroja, nástroja, či veci, ktoré sa použili. Súd prvého stupňa správne vyhodnotil, že samotná povaha odbornej ihly nemôže „per se“ spôsobiť následok tvrdý navrhovateľmi. Ako vyplýva z rozsudku R 2/1987 k § 238 Občianskeho zákonníka „je vylúčené, aby bola posúdená zodpovednosť zdravotníckej organizácie za škodu podľa § 238 Občianskeho zákonníka, ktorá nemala príčinu v povahe konkrétneho použitého prístroja alebo inej veci, ale v samotnom zdravotníckom zákroku, prípadne v spôsobe jeho vykonania. V takomto prípade zodpovedá zdravotnícka organizácia podľa ust. § 421 Občianskeho zákonníka“. Zodpovednosť podľa tohto ustanovenia je zodpovednosťou subjektívnou, pričom je potrebné zdôrazniť, že zavinenie nadväzuje a vzájomne sa prelína s predvídateľnosťou škody. Z vykonaného dokazovania, vrátane znaleckých posudkov, je zrejmé, že súd pri rozhodovaní zobral do úvahy, že právny predchodca odporcu nemohol predpokladať akékoľvek negatívne následky svojho konania a jeho postup bol vykonaný lege artis v súlade s vtedy známym stavom medicínskych poznatkov (hepatitída typu C bola objavená až v roku 1989).

Na vyjadrenie odporcu písomne reagovali navrhovatelia písomným podaním doručeným odvolaciemu súdu dňa 11.2.2014. Opätovne zdôraznili, že nie je rozhodujúce, že hepatitída C bola oficiálne zapísaná do zoznamu chorôb WHO až v roku 1993. Aj vtedy platné právne predpisy a interné usmernenia a najmä úroveň poznania lekárskej vedy nedovoľovali vykonávať odber krvného materiálu nesterilnou ihlou. Vzhľadom nato, že boli porušené viaceré predpisy tvrdili, že opakovane používanou ihlou od predchádzajúceho darcu, nemožno získať sterilný odber od nasledujúceho darcu, a dodržiavaním sterilného získavania plazmy, by nemohlo v žiadnom prípade dôjsť k epidémii hepatitíd, nezávisle od toho, či sa vedela hepatitída C diagnostikovať alebo nie a navrhovateľ 1/ by nemal poškodené zdravie. Použitie jednej ihly na odsávanie plazmy od viacerých darcov je v rozpore s požiadavkou „plazma sa získava sterilne“, pretože odsávací ihla ponorená do krvnej plazmy prvého darcu už nie je sterilná a nemôže byť použitá na odsávanie plazmy od ďalšieho darcu, resp. ďalších darcov. Vírusová hepatitída zistená navrhovateľovi 1/ nebola hlásená na SČK, ani hygienickej stanici a ani obvodnému územnému lekárovi, čím bola nepochybne táto ohlasovacia povinnosť porušená, čo bolo pri navrhovateľovi 1/ porušením vyhlášky č. 46/1966 Zb. Navrhovateľ 1./ nikdy nebol pozývaný na odbery krvi na plazmaferézu podľa Metodického pokynu Vestník MZ SSR č. 10/1975, bol preto zdravotníkmi pracovníkmi z KHTK sústavne a opakovane uvádzaný do omylu a odporca v konaní nepreukázal, že by bol býval navrhovateľ 1./ náležite poučený, že nesmie darovať krv iným ľuďom. Postup právneho predchodcu odporcu pri odbere plazmy bol v príkrom rozpore s Metodickým opatrením č. 27 / Vestník MZ SSR z 13.10.1973/ , lebo neznižil riziko prenosu potransfúznej hepatitídy krvnými prípravkami, ale naopak, riziko prenosu potransfúznej hepatitídy zvýšil až natoľko, že v roku 1977 nastal hromadný výskyt vírusovej hepatitídy na KHTK v Bratislave. Porušením preventívnej povinnosti zo strany právneho predchodcu odporcu bolo aj neinformovanie navrhovateľa 1./ o jeho ochorení a jeho nenahlásení ako osoby infikovanej infekčnou chorobou príslušnému úradu. Rovnako boli navrhovatelia 2./, 3./ nakazení predovšetkým z dôvodu, že pri krvnej transfúzii bola použitá krv, ktorá nebola testovaná na prítomnosť infekčných chorôb. Bez povšimnutia nemôže zostať ani skutočnosť, že im bola aplikovaná krv od viacerých darcov, teda nielen od navrhovateľa. V tejto súvislosti nie je teda rozhodujúce, či bola alebo nebola darcom splnená povinnosť informovať pri darovaní krvi, že v osobe navrhovateľa 1./ ide o darcu (pričom on tvrdí, že o tejto skutočnosti informoval „novorodenecké oddelenie, Bezručova 3, Bratislava“ listom zo dňa 20.8.1986, v ktorom je o.i. uvedený: „Som vedený ako darca na Partizánskej ul. v Bratislave“) a že tento údaj mal byť príslušnému zdravotníckemu zariadeniu známy, ale to, že sa v danej dobe zjavne nevykonávalo žiadne testovanie krvi darcov na infekčné choroby. Trval na tom, že škoda na zdraví navrhovateľa 1/ vznikla v dôsledku okolností, ktoré majú pôvod v povahe odsávacej súpravy, ktorá bola použitá na odsávanie krvnej plazmy od viacerých, spravidla 10-12 darcov, a po odsatí plazmy sa krvinky vracali transfúziou späť do žíl darcom. Pretože nešlo o jednorazovú súpravu na odsávanie krvnej plazmy, zodpovednosti za takto vzniknutú škodu sa nemožno zbaviť, a to ani s odkazom na § 421 ods. 3 vtedy platného Občianskeho zákonníka. Vzniku škody právny predchodca odporcu preukázateľne zabrániť mohol, keby bol býval dodržal všetky platné právne predpisy v rokoch 1976-1986 pri odbere krvi na plazmaferézu na KHTK v Bratislave.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.) v medziach daných odvolaním vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia ústneho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. (tento rozsudok bol odvolacím súdom vyhlásený podľa § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľov nie je dôvodné.

Predmetom konania v danej veci je návrh navrhovateľov ktorým sa domáhali náhrady škody na zdraví spôsobenej pri poskytovaní zdravotníckych služieb, na tom základe, že navrhovateľ 1./ v období od roku 1972 až do roku 1992 bol evidovaný ako darca krvi a krvnej plazmy na Klinike hematológie a transfuziológie v Bratislave na Partizánskej 4, ktorá je klinikou Fakultnej nemocnice v Bratislave a

počas darcovstva v roku 1977 bol nainfikovaný vírusovou hepatítidou "C", ktorá bola u navrhovateľa 1./ prvýkrát potvrdená dňa 15.04.1992 a navrhovateľa 2./, 3./ na tom základe, že dňa 2.10.1986 na novorodeneckom oddelení II. Detskej kliniky Nemocnice s poliklinikou Staré Mesto im bola bez predchádzajúceho vyšetrenia na prítomnosť infekčného agens podaná transfúzia krvi navrhovateľa 1./, v dôsledku čoho boli nainfikovaní vírusom hepatitídy "C".

Základ predmetného nároku na náhradu škody treba s poukazom na ustanovenie § 868 Občianskeho zákonníka posúdiť podľa Občianskeho zákonníka v znení platnom do 1. 1. 1992 / ďalej len „Občianskeho zákonníka „/ , a správne prvostupňový súd posudzoval, či odporca resp. jeho právny predchodca zodpovedá za škodu v zmysle § 421 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď mal zato, že nie je možné posudzovať vec v zmysle § 238 Občianskeho zákonníka podľa ktorého organizácia zodpovedá i za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktoré sa pri poskytnutí služby použili; tejto zodpovednosti sa nemôže zbaviť.

V zmysle citovaného ustanovenia organizácia zodpovedá za škodu len vtedy, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci použitej pri poskytovaní služby. Výklad pojmu „okolnosti, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci“, treba chápať tak, že o takéto okolnosti ide najmä tam, kde škoda vznikla v dôsledku vady použitého prístroja alebo inej veci. Ak nie je preukázané, že práve tieto okolnosti vyvolali poškodenie zdravia, nie je naplnený základný predpoklad zodpovednosti za škodu podľa § 238 Občianskeho zákonníka. Je však vylúčené aby podľa tohto ustanovenia bola posúdená zodpovednosť zdravotníckej organizácie za škodu, ktorá nemala príčinu v povahe konkrétneho použitého prístroja alebo inej veci, ale v samom zdravotníckom zákroku, prípadne v spôsobe jeho vykonania. V takomto prípade zdravotnícka organizácia zodpovedá za škodu podľa ustanovenia § 421 Občianskeho zákonníka.

Odvolačný súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že v prípade navrhovateľa 1./ nie je možné posudzovať zodpovednosť odporcu, resp. jeho právneho predchodcu podľa ustanovení § 238 Občianskeho zákonníka, keď škoda nebola spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci / ihly, odsávacej súpravy /, ale v samotnom lekárskom zákroku pri odbere krvnej plazmy a krvi, keď pôvod v povahe prístroja alebo inej veci nemá ani tá okolnosť, že pacient navrhovateľ 1./ sa pri ošetrení v zdravotníckom zariadení právneho predchodcu odporcu dostal do styku s osobou, ktorá bola nosičom určitého vírusu a od nej sa prípadne nakazil. Odvolačný súd len v tomto smere poukazuje nato, že sám navrhovateľ 1./ odôvodňoval svoj návrh tým, že právny predchodca odporcu v roku 1977 pri odbere krvnej plazmy a krvi nedodrжал základné zásady asepsy, t.j. krvný materiál sa neodoberal sterilným spôsobom a neboli dodržané základné preventívne povinnosti, ktoré by zabránili vzniku škody na jeho zdraví.

Aplikácia ustanovenia § 238 Občianskeho zákonníka nie je možná ani vo vzťahu k navrhovateľom 2./, 3./, ktorý si svoje nároky odvodzovali od toho, že navrhovateľovi 1./ právny predchodca odporcu vedome zatajil informácie o jeho zdravotnom stave a týmto nezákonným postupom právneho predchodcu odporcu a porušením jeho povinností pri transfúzii krvi v zmysle vtedy platných predpisov a preventívnej povinnosti došlo k ich infikovaniu hepatítidou typu C. To znamená že navrhovateľa 2./, 3./ si ani neuplatňovali náhradu škody na zdraví, ktorá mala byť spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ale táto mala byť spôsobená porušením konkrétnych povinností právneho predchodcu odporcu pri transfúzii krvi.

Vzhľadom na uvedený záver potom prvostupňový súd správne skúmal splnenie zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 421 ods. 1 Občianskeho zákonníka v zmysle ktorého organizácia zodpovedá občanovi za škodu, ktorú mu spôsobila porušením právnej povinnosti. Podľa § 421 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa organizácia zodpovednosti zbaví, ak preukáže, že škode nemohla zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno od nej požadovať. Svojej zodpovednosti sa však nemôže zbaviť poukazom na to, že plnila opatrenie nadriadených orgánov.

Základnými predpokladmi vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle citovaného ustanovenia sú a) porušenie právnej povinnosti, b) existencia škody, c) príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou, d) zavinenie. Dôkazné bremeno ohľadom preukázania existencie predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu zaťažuje poškodeného, teda v prejednávanej veci navrhovateľov.

Porušenie právnej povinnosti spočíva v existencii takého úkonu, ktorý je v rozpore s objektívnym právom. K porušeniu právnej povinnosti môže dôjsť buď protiprávnym konaním alebo opomenutím toho, čo malo byť v súlade s právom vykonané. Uskutočnený úkon je protiprávny vtedy, ak v súvislosti s ním došlo k porušeniu právnej povinnosti ktorá vyplýva zo všeobecne záväzných právnych predpisov a iných noriem, ktoré mal škodca zachovávať. Pod pojmom škoda treba rozumieť ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného a ktorá je objektívne vyjadriteľná peniazmi ako všeobecným ekvivalentom. Súčasťou náhrady škody sú však aj nemajetkové ujmy na základe výslovného znenia

zákona, sťaženie spoločenského uplatnenia, čo je aj predmetom tohto konania. Príčinná súvislosť ako jedna zo zákonných požiadaviek vzniku zodpovednosti za škodu znamená, že medzi protiprávnym úkonom a vzniknutou škodou musí byť vzťah príčina a následku, pričom vzťah medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody musí byť bezprostredný a nie sprostredkovaný. Zavinením sa rozumie psychický vzťah škodcu k protiprávnemu úkonu a ku škode. Tento vzťah je vyjadrený buď ako priamy alebo nepriamy úmysel alebo ako vedomá alebo nevedomá nebanalnosť

V oblasti poskytovania zdravotníckej starostlivosti sú zdravotnícke zariadenia postupovať v súlade s poznatkami lekárskej vedy a takýto postup je označovaný ako „lege artis“. Nedodržanie týchto pravidiel je protiprávnym konaním, keď každá konkrétna situácia sa pritom posudzuje individuálne, lebo lekárska veda disponuje rôznymi a rôzne účinnými a bezpečnými postupmi k prevedeniu konkrétneho liečebného zákroku. Zvažuje sa tiež, či zdravotnícke zariadenie / lekár / zvolilo postup adekvátny k charakteru nemoci a šetrný k pacientovi a či spôsob prevedenia bol bez väd. Všetko je treba posudzovať tzv. „ex ante“, t.j. na základe poznatkov, ktoré mal lekár k dispozícii v čase svojho rozhodnutia, resp. v čase prevedenia zákroku. Špecifikom sporov o náhradu škody na zdraví v súvislosti s poskytovaním zdravotníckej starostlivosti spočíva v tom, že otázku či zdravotnícke zariadenia postupovalo „lege artis“ je nutné posudzovať za pomoci znalcov - lekárov a podkladom pre právny záver o porušení povinnosti je spravidla znalecký posudok z odboru zdravotníctva.

Po oboznámení sa s obsahom spisu odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa zastáva názor, že k žiadnemu porušeniu právnej povinnosti právneho predchodcu odporcu vo vzťahu k navrhovateľovi 1./ nedošlo, pretože postup právneho predchodcu odporcu bol lege artis. Uvedené závery vyplývajú zo Znaleckého posudku Lekárskej fakulty Univerzity P.J. Šafárika v Košiciach č. 4/2002, ktorá konštatovala, že postup pri odbere krvnej plazmy vykonávanej u právneho predchodcu odporcu - Klinika hematológie a transfuziológie v Bratislave v rokoch 1976-1977 bol lege artis a to v súlade s Metodickým pokynom o plazmaferéze - Vestník MZ SR č. 28/1970 č. 12 zo dňa 30.12.1970, ďalej z vyjadrenia Ministerstva zdravotníctva SR, sekcia zdravotnej starostlivosti zo dňa 3.2.1997 keď, komisia zriadená podľa Výnosu Ministerstva zdravotníctva SR 1034/92/-D/2-H na základe sťažnosti navrhovateľa 1./ nezistila zavinenie pracovníkov právneho predchodcu odporcu, ani postup non lege artis. Nepriamo tieto závery vyplývajú aj z kontrolného Znaleckého posudku Martinskej fakultnej nemocnice č. 16/2004, ktorý nekonštatoval porušenie právnych predpisov pri odbere krvnej plazmy a len uviedol, že v odborovej norme Zmiešaná ľudská krvná plazma ON 864810 (MZ ČSR), JK 265 schválená 14.6.1977, nie je uvedené či odsávanie plazmy sa má robiť jednou alebo viacerými odsávacími súpravami, keď konkrétny pracovný postup si stanovovalo každé pracovisko osobitne. Postup lege artis potvrdili aj svedecké výpovede pracovníkov právneho predchodcu odporcu Z.. G. M. / č.l. 45 spisu /, M.. Z.. B. K.F. / č.l. 46 spisu /, Z.. M. L. / č.l. 50,122 spisu/, S.. Z.. Z.B. D., M.. / č.l. 76,118 spisu /.

Odvolací súd sa s poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti, stotožňuje zo závermi súdu prvého stupňa, že plazmaferéza bola vykonaná v súlade s vtedajšími štandarmi, postupmi a usmerneniami, bez ohľadu nato, ako sa tieto postupy javia vo svetle súčasných medicínskych poznatkov. Listy a metodické usmernenia S.. Z.. D.Š., M.. ktoré v konaní predložili navrhovatelia, sú podľa názoru odvolacieho súdu právne irelevantné, nakoľko hodnotia ex post postup, ktorý prebehol v súlade s vtedajšími predpismi a až následne, keď sa vyskytol problém tieto predpisy sa začali prehodnocovať a boli prijaté metodické opatrenia a to v roku 1978 / Metodické opatrenie uverejnené v bode 6, vo Vestníku MZ SSR čiastka 16-17 z 15.10.1978/.

Rovnako nie je možné dospieť k záveru o porušení prevenčnej povinnosti definovanej ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka právny predchodcom odporcu. Citované ustanovenia ukladá povinnosť každému postupovať vzhľadom na konkrétne okolnosti tak, aby nezapríčinil vznik škody, a jeho aplikácia prichádza od úvahy vtedy, ak neexistuje konkrétna právna úprava vzťahujúca sa na konanie, ktorého protiprávnosť sa posudzuje / pozri uznesenie NS ČR sp. zn. 25 Cdo 1427/2001/ , čo ale nie je daný prípad, keď postup pri odbere krvnej plazmy bol upravený vyššie citovanými Smernicami MZ SSR a preto neprichádza do úvahy použitie ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka.

Odvolací súd ďalej má zato, že ak by sa teoreticky aj pripustilo určité porušenie právnych povinností právneho predchodcu odporcu, ktoré ale v konaní preukázané nebolo, návrhu navrhovateľa 1./ by nebolo možné vyhovieť z dôvodu, že v konaní nebol preukázaný ďalší zákonný predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu a to príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a škodou na zdraví navrhovateľa 1./, keď nebol jednoznačne preukázaná príčinná súvislosť medzi darovaním krvnej plazmy v roku 1977 a vznikom chronickej hepatitídy typu C, ktorá mu bola potvrdená dňa 15.04.1992.

Z hľadiska naplnenia príčinnej súvislosti ako jedného z predpokladov zodpovednosti za škodu nestačí všeobecná úvaha o možných následkoch konania škodcu, či pripustenie možnosti vzniku škody v dôsledku jeho protiprávného konania, ale príčinná súvislosť musí byť naisto daná. O vzťah príčinnej

súvislosti ide vtedy, ak škoda na zdraví vznikne v dôsledku konkrétneho zavineného protiprávneho úkonu škodcu, teda ak je jeho konanie a škoda vo vzájomnom vzťahu príčiny a následku. Vzhľadom nato, že existencia príčinnej súvislosti sa nepredpokladá, musí byť bezpečne preukázaná, nestačí tú iba pravdepodobnosť a ako už bolo uvedené dôkazné bremeno je v tomto smere na strane navrhovateľov. Odvolací súd je zhodne so súdom prvého stupňa toho názoru, že táto príčinná súvislosť v konaní preukázaná nebola. Z vykonaného dokazovania nemožno vyvodit' jednoznačný záver, že navrhovateľ 1./ sa infikoval vírusom chronickej hepatitídy typu C v roku 1977 pri odbere krvnej plazmy, keď podľa Znaleckého posudku Lekárskej fakulty Univerzity P.J. Šafárika v Košiciach č. 4/2002, ochorenie je známe od roku 1989, prenáša sa hlavne krvou medzi i.v narkomanmi, menej prípadov je po transfúzii krvi, zriedkavo pohlavným stykom, úzkym kontaktom v rodinách z matky na dieťa, keď ani pri tejto infekcii sa vo viac ako 40% nedarí zistiť akým spôsobom sa infekcia preniesla. Z kontrolného Znaleckého posudku Martinskej fakultnej nemocnice č. 16/2004 vyplýva, že hepatitída C sa prenáša parenterálne - krvou, zdravotníckymi výkonmi pri nedostatočnej sterilizácii a dezinfekcii nástrojov, ale je možný aj prenos úzkym kontaktom v rodine, či pohlavnom styku, keď v mnohých prípadoch sa u anti-HCV pozitívnych osôb nezistí cesta prenosu infekcie a vzhľadom k tomu, nie je možné príčinnú súvislosť vzniku ochorenia navrhovateľa 1./ s jeho pôsobením darcu krvi a krvnej plazmy na Klinike hematológie a transfuziológie v Bratislave v rokoch 1972-1992 ani jednoznačne potvrdiť ani jednoznačne vylúčiť. K rovnakým záverom dospeli aj znalecká organizácia Inštitút forezných medicínskych expertíz, s.r.o. vo svojom Znaleckom posudku č. 101/2012, resp. Z.. P. C. zodpovedný za vypracovanie znaleckého posudku / č.l. 680 spisu / a svedok Z.. R. F.P., špecialista na hematológiu a transfuziológiu / č.l. 65 spisu /.

Z vyššie uvedené potom vyplýva, že ani jeden zo znaleckých posudkov, svedkovia nevedeli jednoznačne ustáliť príčinnú súvislosť medzi nakazením navrhovateľa 1./ hepatitídou typu C a odberom krvnej plazmy v rokoch 1972-1977, znalecké posudky, svedkovia hovoria o určitej rôznej miere pravdepodobnosti, avšak príčinnú súvislosť jednoznačne nepotvrdzujú, uvádzajú aj iné cesty / možnosti / nákazy hepatitídou typu C po roku 1977 a dokonca uvádzajú, že v cca 40 % prípadoch nie je možné zistiť spôsob prenosu infekcie. Podľa týchto znaleckých posudkov a zdravotnej dokumentácie boli u navrhovateľa 1./ zvýšené hepatálne testy už v septembri roku 1976, keď v roku 1977 nebola navrhovateľovi zistená hepatitída typu C / táto vtedy ani nebol známa, nebolo ju možné diagnostikovať /, ale anikterická vírusová hepatitída, tzv. hepatitída non A non B, ale nie všetky hepatitídy typu non A non B diagnostikované pre objavením vírusu hepatitídy typu C môžu byť považované za hepatitídu typu C.

Za tejto dôkaznej situácie podľa názoru odvolacieho súdu nie je možné urobiť jednoznačný záver o tom, že príčinou vzniku chronickej hepatitídy typu C u navrhovateľa 1./ bol odber krvnej plazmy vykonaný právnym predchodcom odporcu v roku 1977. Iba pravdepodobnosť, resp. nemožnosť vylúčenia, že sa navrhovateľ 1./ infikoval vírusom hepatitídy typu C práve pri odbere krvnej plazmy v roku 1977, pre tento záver nepostačuje.

Vo vzťahu k nárokov navrhovateľov 2./, 3./ odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvého stupňa, že ani v ich prípade neboli rovnako preukázané predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu podľa § 421 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Postup právneho predchodcu odporcu (Kliniky hematológie a transfuziológie Dererovej NsP, II. Destskej kliniky NsP Staré mesto) pri transfúzii krvi navrhovateľov 2./, 3./ bol v súlade s príslušnými predpismi t.j. bol lege artis, čo vyplýva z vyššie citovaných znaleckých posudkov č. 4/2002 a č. 16/2004, z výsluchu svedkyne Z.. Z. D., N. II. Destskej kliniky NsP Staré mesto (č.l. 185 spisu), z Vyjadrenie MZ SR, sekcia zdravotnej starostlivosti zo dňa 5.10.1995, keď Znalecká komisia MZ SR prešetrovala sťažnosť navrhovateľa 1./ Ak navrhovatelia namietali porušenie povinností právneho predchodcu odporcu, ktoré odvodzovali z z vyjadrenia Štátneho zdravotného ústavu hl. mesta SR Bratislavy č. ŠZÚ/70-589-9513/98 zo dňa 01.10.1998 podľa ktorého Klinika hematológie a transfuziológie, Partizánska 4, Bratislava od roku 1992 doteraz nenahlásila prípad anti-HCV positivity navrhovateľa 1./, tak prípadne porušenie tejto povinnosti nemohlo spôsobiť samo o sebe poškodenie zdravia navrhovateľa 1./, resp. zdravia navrhovateľov 2./, 3./ ku ktorému malo dôjsť v roku 1977, resp. v 1986 a právny predchodca odporcu mal porušiť svoje povinnosti až po roku 1992.

Vykonaným dokazovaním ako to správne konštatoval aj súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia a to predovšetkým výsluchmi svedkov, Z.. M. L. (č.l. 50,122 spisu), Z.. B. S. (č.l. 57 spisu), Prof. Z.. Z. D., M.. (č.l. 76,118 spisu), znaleckými dokazovaním, oboznámením sa zo zdravotnou dokumentáciou (lekárska správa zo dňa 5.3.1980 - poučený, že nie je vhodný na darovanie; lekárska správa zo dňa 30.5.1986 - poučený, že je možné darovanie na laboratórne účely; lekárska správa zo dňa 3.6.1986 potvrdená podpisom navrhovateľa 1./ - poučený o sangviteste, o očkovaní, o možnosti darovať krv na laboratórne účely) bolo preukázané, že navrhovateľ 1./ bol oboznámený so svojím zdravotným stavom t.j., že je vylúčený z darcovstva. Ak navrhovateľ 1./ tvrdil opak, tak uvedená skutočnosť, ostala

len v rovine tvrdení bez splnenia si svoje dôkaznej povinnosti a uvedenú skutočnosť nespochybňuje ani jeho tvrdenie, že zdravotná dokumentácia, ktorá sa nachádza ako dôkaz v súdnom spise vykazuje známky manipulácie. Podľa svedkov Z. G. M.G.A. (č.l. 45 spisu), M., Z. B. K. (č.l. 46 spisu) bola navrhovateľovi 1./ vydaná kompletná zdravotná dokumentácia, bol to on, kto vrátil len časť zdravotnej dokumentácie a to vo fotokópii ale skutočnosti o vedomosti zdravotného stavu vyplývajú zo zdravotnej dokumentácie, ktorá bola založená do spisu práve navrhovateľom 1./.

Ak navrhovateľ 1./ napriek svojej vedomosti o tom, že môže darovať krv a plazmu vzhľadom na svoj zdravotný stav len na laboratórne účely podpísal dňa 20.8.1986, t.j. po dvoch mesiacoch Prehlásenie o možnosti darovať krv, krvnú plazmu, krvné doštičky, kožu, kostnú dreň alebo obličku pre záchranu života a zdravia svojich detí a manželky a následne sa dňa 30.9.1986 aj napriek tejto skutočnosti rozhodol darovať krv svojim deťom navrhovateľom 2./, 3./, nemôže odporca niesť zodpovednosť za poškodenie zdravia navrhovateľov 2./, 3./ v zmysle všeobecných predpisov Občianskeho zákonníka, keďže zo strany právneho predchodcu odporcu nedošlo k žiadnemu porušeniu povinností pri transfúzii krvi navrhovateľov 2./, 3 a absentuje tu akákoľvek príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia navrhovateľov 2./, 3./ a postupom právneho predchodcu odporcu.

Odvolačný súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým prvostupňový súd návrh navrhovateľov na náhradu škody na zdraví zamietol, ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, keď v danom prípade neboli u navrhovateľov 1./, 2./, 3./ splnené zákonné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle § 421 Občianskeho zákonníka.

K námietke nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozsudku odvolací súd dodáva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 (ako aj podľa čl. 46 ods. 2) ústavy ale nepatrí právo účastníka konania dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Odvolačný po preskúmaní veci dospel k záveru, že námietky odvolateľov pokiaľ ide o odôvodnenie napadnutého rozsudku sú nedôvodné. Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z odôvodnenia jeho rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že odvolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia prvostupňového súdu (napr. I. ÚS 188/06).

Pokým navrhovatelia namietali porušenie právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí z dôvodu, že prípade viacerých osôb, ktoré sa zjavne nakazili za rovnakých okolností, v rovnakom čase a na rovnakom mieste, súd prvého stupňa dospel k odlišnému právnemu záveru ako iné senáty Okresného súdu Bratislava I odvolací súd k uvedenej námietke udáva, že v prípade nárokov na náhradu škody na zdraví je potrebné individuálne skúmať predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Skutočnosť, že v konaniach vedených na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 22 Ct 5/2003, sp. zn. 11 C 53/1999 boli navrhovatelia pri uplatňovaní svojho nároku na náhradu škody úspešní, automaticky neznamena, že boli splnené zákonné predpoklady pre priznanie nároku na náhradu škody aj u navrhovateľov, keď je potrebné uviesť aj to, že napr. v inom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19 C 133/1998 bol obdobný nárok navrhovateľa zamietnutý. Z rovnakých dôvodov nie je možné prihliadnuť ani na rozsudok bývalého Obvodného súdu Bratislava 1 sp. zn. 8 C 615/1978, 8 C 632/1978, 8 C 637/1978, 8 C 638/1978, 8 C 639/1978, 8 C 640/1978, 8 C 642/1978, 8 C 643/1978, 8 C 644/1978, 8 C 647/1978, 8 C 659/1978 zo dňa 10.4.1980

v ktorých právny predchodca uznal pohľadávku navrhovateľov do základu, keď uznanie nároku v iných prípadoch nie je možné automaticky vzťahovať aj na navrhovateľa, nadovšetko vírus hepatitídy typu C bol objavený až v roku 1989 a preto rozhodnutie súdu v tomto konaní vychádzalo aj z rozdielnych skutkových tvrdení.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd nerozhodoval, keď o týchto rozhodne prvostupňový súd s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 4 O.s.p. podľa ktorého ak odvolací súd rozhoduje o odvolaní proti rozhodnutiu vo veci samej, ktorým nebolo rozhodnuté o trovách konania z dôvodu postupu podľa § 151 ods. 3, o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je možné podať odvolanie.